

მაია გელაშვილი, სამცხე-ჯავახეთის სასწავლო სახელმწიფო უნივერსიტეტის ეკონომიკის დოქტორი

რეზიუმე

სახელმწიფოს სამეურნეო კომპლექსის ფუნქციონირება ყოველდღე შეუძლებელია უცხოური ინვესტიციების გარეშე, რადგან ინვესტიციები უზრუნველყოფენ კვლავწარმოების უწყვეტობას, ხელს უწყობენ სანარმოო, ინოვაციური და სოციალური პროექტების რეალიზაციას, მონაწილეობენ წარმოების მოცულობის ზრდისა და საზოგადოებრივი ეფექტიანობის შემდგომი ამაღლების საქმეში. უქვეყანაში უცხოური ინვესტიციების მოსაზიდად დიდი მნიშვნელობა ენიჭება: ა) ეროვნულ ეკონომიკაში არსებული ინვესტორის აქტივობას; ბ) ისეთ ეკონომიკურ გარემოს, სადაც მესაკუთრეს გააჩნია კაპიტალის დაცვისა და ზრდის გარანტიები. ხოლო რაც შეეხება უცხოური ინვესტიციების რეგულირებას მათი მოზიდვის შემდეგ აუცილებელია ისეთი ზომიერი მიდგომების შემუშავება, რომელიც თანაბრად იქნება მისაღები, როგორც უცხოელი ინვესტორის, ასევე ქვეყნის ინტერესებისათვის, რაც საქართველოს მთავრობის ერთ-ერთ პრიორიტეტულ

Summary

The Role of Foreign Investments in Georgia

The functioning of the complex of the state agriculture is impossible without the foreign investments, because the investments provide continuity of reproduction, they promote the realization of manufacturing, innovative and social projects, it participates in increasing of production volume and enhance the further efficiency of the community in this case. The great importance is attached to attraction of foreign investments is the country: a) The activity of investor within the national economy; b) the economical environment in which the owner has guarantees of preservation and growth of his/her capital. As for the regulation of foreign investments, after attracting them, it is necessary to elaborate such a reasonable approaches, that would be equally acceptable for foreign investor and for interests of the country as well, which we deem one of the top priorities of the government.

* * * * *

მსოფლიო საფინანსო კრიზისის პირობებში საქართველოში უცხოური ინვესტიციების მოზიდვა და რაციონალური გამოყენება ქვეყნის ეკონომიკური განვითარების ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი პრობლემაა. ახალი ეკონომიკური სისტემის მშენებლობის პროცესში საქართველო ურთულესი პოლიტიკური, სოციალური და ეკონომიკური პრობლემების წინაშე აღმოჩნდა, რომელიც გულისხმობს სტაბილიზაციას, ინფლაციის დაძლევას, საფინანსო-საბანკო

სისტემის გამყარებას და ეროვნული ვალუტის დამკვიდრებას. ყველასთვის ცნობილია, რომ საზოგადოებაში ცხოვრების დონის ამაღლების წყარო მისი „უდიდებულესობა“ ინვესტიციებია, რაც პირდაპირ კავშირშია ახალ სამუშაო ადგილთან და შემოსავალთან, რომელიც საბოლოო ჯამში მიმართული იქნება ქვეყნის ეკონომიკური ზრდის უზრუნველსაყოფად.

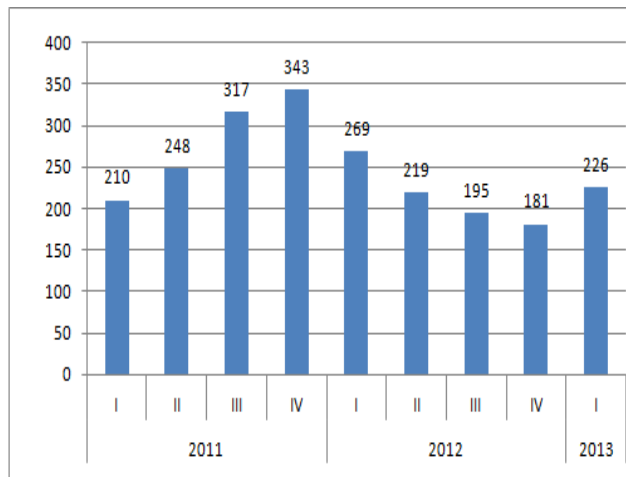
მართალია, ქვეყნისთვის მნიშვნელოვანია უცხოური ინვესტიციების მოზიდვა მაგრამ, როგორც წესი, უცხოელ ინვესტორს მოაქვს არა მხოლოდ კაპიტალი, არამედ, ხშირ შემთხვევაში, მოჰყავს დამსაქმებელიც და ამის მიზეზად ასახელებს ადამიანური რესურსების დაბალი კვალიფიკაციის დონეს ქვეყანაში, სადაც ინვესტიციას ახორციელებს. იმას, რომ უცხოელ ინვესტორებს მართვის აპარატში, მაღალანაზღაურებადი ინჟინერ-ტექნიკური პერსონალის და ზოგჯერ მუშების თანამდებობებზე თავიანთი ხალხი მოჰყავთ, ადასტურებს ბოლო 9 წლის მანძილზე საქართველოში შემოსულ უცხოურ ინვესტიციებზე დასაქმებულთა სტატისტიკაც, კერძოდ: 2013 წლის პირველი კვარტლის სტატისტიკური მონაცემები, რომლის მიხედვითაც უმუშევრობა საქართველოში გაიზარდა 42000 ადამიანით, ხოლო ფასების დონე, მიმდინარე წლის მაისში, აპრილთან შედარებით — 0,7%-ით. საქართველოს ეროვნულმა ბანკმა ოფიციალურად განაცხადა, რომ მშპ-ის 6%-იანი ზრდის პროგნოზის კორექტირება უნდა მოხდეს 3%-იან მაჩვენებელთან, ხოლო რაც შეეხება 2004-2007 წლებში მთლიანი შიდა პროდუქტის (მშპ) ზრდის საშუალო მაჩვენებელს ის შეადგენდა 10%-ს. 2012 წელს კი 12,3%-ს მიაღწია. საქართველოს ეკონომიკა ამ პერიოდში 35%-ით გაიზარდა. მსოფლიოს ფინანსური კრიზისის და 2008 წელს რუსეთ-საქართველოს ომის ფონზე, ქვეყანამ შეინარჩუნა 2,3%-იანი ზრდის მაჩვენებელი. 2011 წელს კი ამ მაჩვენებელმა 7%-ს მიაღწია. 2004-დან 2011 წლის მესამე კვარტლის ჩათვლით საქართველოში განხორციელდა 7,8 მილიარდი დოლარის პირდაპირი ინვესტიცია. 2004 წელს — 499,1 მლნ. აშშ დოლარი შემოვიდა, 2005 წელს — 449,8; 2006-ში — 1190,4; 2007-ში — 2014,8; 2008-ში — 1564,0; 2009-ში — 759,1.

პირდაპირი ინვესტიციების კლების ტენდენციებს თუ დავაკვირდებით, ჩემი აზრით, ოპტიმისტური პროგნოზია, რაც იმას ნიშნავს, რომ 2013 წელს, 2012 წელთან შედარებით, ეკონომიკა შეიძლება არც გაიზარდოს რადგან, 2012 წელს ინვესტიციები წინა წელთან შედარებით 23%-ით შემცირდა. ამას ადასტურებს საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული ბიუროს მიერ გამოქვეყნებული 2012 წელს ქვეყანაში შემოსული პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების ოფიციალური მონაცემები. (კერძოდ იხ. დიაგრამა-

მა პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების შესახებ საქართველოში 2011-2013წ.მლნ.აშშ.დოლარი)

დიაგრამა 1

პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები საქართველოში 2011-2013წ.მლნ.აშშ.დოლარი)



<http://geostat.ge/>

საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული ბიუროს მონაცემებით, საქართველოში განხორციელებული პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოცულობამ 2013 წლის I კვარტალში 226 მილიონი აშშ დოლარი შეადგინა, რაც 16%-ით ნაკლებია 2012 წლის იმავე პერიოდის მაჩვენებელზე: 2012 წლის პირველ კვარტალში პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების მოცულობა 269 მილიონი აშშ დოლარი იყო, II კვარტალში - 219 მილიონი, III კვარტალში 195 მილიონი და IV კვარტალში 181 მილიონი აშშ დოლარი.

უმსხვილესი ინვესტორი ქვეყნების წილმა 2013 წლის I კვარტალში მთლიანი პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების 71% შეადგინა. უმსხვილეს ინვესტორებს შორის პირველ ადგილზეა იაპონია — 20%-ით, მეორეზე აზერბაიჯანი - 17%-ით, ხოლო მესამეზე - ნიდერლანდები 15%-ით. საქსტატის მონაცემებით, ყველაზე მეტი პირდაპირი უცხოური ინვესტიცია საფინანსო სექტორში განხორციელდა (65 მლნ აშშ დოლარი) რაც მთლიანი პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების 29 პროცენტია. მეორე ადგილზეა ენერგეტიკა 42 მლნ აშშ დოლარით, თუმცა წინა წელთან შედარებით ინვესტიციები ენერგეტიკის სექტორში 33 მილიონი აშშ დოლარით, ხოლო საფინანსო სექტორში - 12 მილიონი აშშ დოლარით შემცირდა ხოლო მესამეზე - სამთო მოპოვებითი მრეწველობა 13 მლნ აშშ დოლარით. 2012 წელს ინვესტიციებისთვის ყველაზე მიმზიდველი დამამუშავებელი მრეწველობის სექტორი აღმოჩნდა. ამ დარგში მთლიანი ინვესტიციების 22% ანუ 192 მილიონი აშშ დოლარი ჩაიდო.

აღნიშნულიდან გამომდინარე, ეკონომიკური ზრდის მდგრადობის უზრუნველსაყოფად საჭიროა საბაზრო ინსტიტუტების გაძლიერება. პრაქტიკა ცხადყოფს, რომ პირდაპირ უცხოური ინვესტიციებს შეუძლია დამატებითი ფინანსების უზრუნველყოფა, ტე-

ქნოლოგიისა და ნოუ-ჰაუს შემოტანის სტიმულირება და საექსპორტო ბაზრებში შეღწევის გააძლიერება. ისინი, ასევე, ზემოქმედებენ ადგილობრივ ეკონომიკაზე შიდა მომწოდებელთან კავშირების მეშვეობით და ხელს უწყობენ მწარმოებლობის გაუმჯობესებას. პირდაპირ უცხოური ინვესტიციებსა და ეკონომიკურ ზრდას შორის ნამდვილად არსებობს კორელაცია. მაგრამ მისი ქმედების მიმართულება არ არის ნათელი: ხშირად შეინიშნება ორმხრივი მიზეზ-შედეგობრივი ურთიერთქმედება ბრუნვის სასარგებლო ეფექტით. მთავრობამ ქვეყანა მიმზიდველი უნდა გახადოს („საინვესტიციო კლიმატი“) უცხოური ინვესტორებისთვის და ხელი უნდა შეეწყოს ექსპორტზე ორიენტირებული ინვესტიციების დაბანდებას იმისთვის, რომ საგადასახდლო ბალანსის ნეგატიური ეფექტი შესუსტდეს.

განვითარებული ქვეყნების გამოცდილებიდან გამომდინარე, შეიძლება ითქვას რომ ეკონომიკური მაჩვენებლები უცხოური ინვესტიციების მოზიდვის განმსაზღვრელი ფაქტორი არ არის, რადგანაც გადამწყვეტი მნიშვნელობა ქვეყნის პოლიტიკურ სტაბილურობას ენიჭება. სახელმწიფოს სამეურნეო კომპლექსის ფუნქციონირება ყოვლად შეუძლებელია ინვესტიციების გარეშე, რადგან ინვესტიციები უზრუნველყოფენ კვლავწარმოების უწყვეტობას, ხელს უწყობენ სანარმოო, ინოვაციური და სოციალური პროექტების რეალიზაციას, მონაწილეობენ წარმოების მოცულობის ზრდისა და საზოგადოებრივი ეფექტიანობის შემდგომი ამაღლების საქმეში.

ამრიგად, ყოველივე აღნიშნული საშუალებას გვაძლევს დავასკვნათ, რომ უცხოური ინვესტიციების მოსაზიდად დიდი მნიშვნელობა ენიჭება: ა) ეროვნულ ეკონომიკაში არსებული ინვესტორის აქტივობას; ბ) ისეთ ეკონომიკურ გარემოს, სადაც მესაკუთრეს გააჩნია კაპიტალის დაცვისა და ზრდის გარანტიები; გ) სანამ არ გავაცნობიერებთ, რომ პრობლემა არის არა კაპიტალის სიმწირეში, არამედ იმაში, რომ ახალი ტექნოლოგიების შექმნის ცოდნით ბევრად ჩამოვრჩებით ქვეყნებს, სადაც ცხოვრების დონე ჩვენზე მაღალია, ვერასდროს გამოვალთ ამ კრიზისიდან. ხოლო რაც შეეხება უცხოური ინვესტიციების რეგულირებას მათი მოზიდვის შემდეგ აუცილებელია ისეთი ზომიერი მიდგომების შემუშავება, რომელიც თანაბრად იქნება მისაღები, როგორც უცხოელი ინვესტორის, ასევე ქვეყნის ინტერესებისათვის, რაც საქართველოს მთავრობს ერთ-ერთ პრიორიტეტულ მიმართულებად გვესახება

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. ევგენი ბარათაშვილი დ. მაგრაქველიძე. საქართველოში საინვესტიციო გარემოს სრულყოფის პრინციპები. თბ., 2009
2. საქართველოს ეკონომიკური ტენდენციები 2007წ. იანვარი
3. www.economy.ge/economic-seqtors/foreign-direct-investments
4. <http://geostat.ge/>